

Ministeren

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Uddannelses- og Forskningsudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

I brev af 7. marts 2016 har udvalget stillet mig følgende spørgsmål:

Spørgsmål nr. 1 til L 128

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 7/3-16 fra GomSpace.

Svar

Indledningsvist vil jeg gerne bemærke, at uddannelses- og forskningsministeren den 8. maj 2015 fik ressortansvaret for blandt andet regulering af danske aktiviteter i det ydre rum. Samtidig blev der iværksat et tværministerielt kortlægningsarbejde, som i december 2015 resulterede i rapporten "Kortlægning af rumområdet i Danmark".

På baggrund af rapporten iværksatte regeringen i januar 2016 en analyse af rumområdets reelle omfang i Danmark samt et arbejde med at udforme en ny dansk rumstrategi. Der er nu nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe med ansvar for disse to opgaver, således at der inden udgangen af juni 2016 kan præsenteres en dansk rumstrategi.

Strategien skal bl.a. ligge til grund for uddelingen af de 15 mio. kr., som er afsat af forligskredsen til Danmarks Innovationsfonds opfølgning på rumstrategien i forbindelse med forhandlingerne om forskningsreserven for 2016. Endvidere skal rumstrategien ligge til grund for Rumforskningsudvalgets rådgivning af uddannelses- og forskningsministeren i forbindelse med Danmarks prioritering af rumprogrammer ved ESA's kommende ministerkonference i december 2016.

Det kan endvidere oplyses, at der til styrkelse af varetagelsen af området nu er etableret et nyt kontor for rum i Styrelsen for Forskning og Innovation med ansvar for ministeriets rumrelaterede opgaver og myndighedsansvar.

GomSpace kommer i henvendelsen (s. 4-5) med en række kommentarer og forslag til et øget dansk fokus på rumfart. Flere af GomSpace's kommentarer indgår naturligt i det nuværende strategiarbejde, men det er endnu for tidligt at drage konklusioner i forhold til den kommende rumstrategi.

29. marts 2016

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Børsgade 4
Post Postboks 2135
1015 København K
Tel. 3392 9700
Fax 3332 3501
Mail ufm@ufm.dk
Web www.ufm.dk

CVR-nr. 1680 5408

Ref.-nr. 16/008451-03

I forhold til henvendelsens enkelte punkter kan bemærkes:

Internationalt samarbejde

Internationalt samarbejde på rumområdet er helt afgørende, da ingen lande, eller kun ganske få, i dag er i stand til selvstændigt at løfte rumområdet. Internationalt samarbejde ses bl.a. i sin fineste form på Den Internationale Rumstation ISS, som betegnes som verdens største samarbejdsprojekt i fredstid og er et samarbejde mellem USA, Canada, den europæiske rumorganisation ESA, Japan og Rusland.

Danmark deltager aktivt i internationalt samarbejde på rumområdet, men primært gennem Danmarks medlemskab af ESA. Også bilaterale samarbejdsaftaler på rumområdet vil fremadrettet kunne komme på tale.

Eksportfremme

Der er ikke umiddelbart planer om at iværksætte en ny sektorspecifik eksportfremmeordning for rumområdet i Danmark, men det er inden for det tværministerielle strategiudvalgs mandat at se nærmere på, om f.eks. de danske eksportfremmeinitiativer med fordel kan finde større anvendelse for danske rumvirksomheder. Udenrigsministeriet deltager bl.a. på den baggrund også i strategiudvalget.

National vækstagenda

Udarbejdelsen af den nye danske rumstrategi sker med den overordnede dagsorden, at strategien bl.a. skal opstille relevante mål for rumområdet med afsæt i regeringens overordnede målsætninger om vækst og beskæftigelse mv.

Regeringen har derfor som målsætning med den kommende strategi, at rumområdets forventede potentiale i større grad udnyttes kommercielt i Danmark. Der vil her være et naturligt fokus på større udnyttelse af de data, som bl.a. de europæiske rumprogrammer tilvejebringer, men selvfølgelig også på fortsat udvikling af teknologier til fremtidens rumfart.

Regeringen er således enig i, at forskning og udvikling er to grundlæggende forudsætninger for fremtidig vækst og kommercielle muligheder, særligt på et så teknisk krævende område som rum, men også at kommerciel udnyttelse af rumområdet fortsat kan og skal understøttes og stimuleres. Det håber vi, den kommende strategi vil anviser en vej for.

Investeringsmiljø

Regeringen er enig i, at ESA-bevillingerne ikke alene skal drive den danske rumbranche. Det er vigtigt at understrege, at deltagelse i ESA-programmer aldrig må blive hovedformålet for en virksomhed. ESA-deltagelse skal bidrage til og stimulere kommerciel aktivitet på andre markeder. Investeringer i rumbaserede løsninger kan ligeledes komme fra de myndigheder, der rent faktisk udnytter rumbaserede data, hvilket man allerede i dag kender fra f.eks. Danmarks Meteorologiske Instituts bidrag og deltagelse i de fælles europæiske vejr-satellitter.

Ligeledes kan man forestille sig, at danske myndigheder i stigende omfang vil gøre brug af tjenester baseret på satellitdata, men uden nødvendigvis selv at udvikle og opbygge ekspertisen på området. Her vil der også være gode muligheder for offentligt-privat samspil og kommercielle eksportmuligheder.

Lovforslag om aktiviteter i det ydre rum

Det fremsatte lovforslag er baseret på det grundlag, som den tværministerielle arbejdsgruppe udarbejdede som en del af rapporten "Kortlægning af rumområdet i Danmark".

Tanken med lovforslaget er at få fastlagt hensigtsmæssige rammer for, at danske aktiviteter i det ydre rum finder sted på et reguleret og sikkerhedsmæssigt betryggende grundlag. Det har været efterspurgt af de aktører, der udvikler satellitter, herunder GomSpace.

Formålet med lovforslaget er også at implementere fire FN-aftaler i dansk ret, som Danmark har tiltrådt i slut 1960'erne og frem. Aftalerne vedrører forskellige aspekter af aktiviteter i det ydre rum, blandt andet medfører de et objektivi ansvar for Danmark for eventuelle skader forvoldt af genstande, der sendes op i det ydre rum fra det danske territorium.

I takt med stigende aktiviteter på området er det væsentligt, at vi nu får fastlagt den nødvendige lovgivning til at håndtere aktiviteterne og forpligtelserne efter de internationale aftaler.

Lovforslaget indeholder på den baggrund blandt andet betingelser for godkendelse af rumaktiviteter, regler for registrering af rumgenstande, erstatning og forsikring, overførsel af rumgenstande og rumaktiviteter, tilsyn samt straf. I forhold til forsikring, som GomSpace nævner, giver lovforslaget mulighed for, at der kan opstilles krav herom, men det er tanken, at eventuelle krav skal afstemmes i forhold til den konkrete risiko ved rumaktiviteten.

Loven er udformet som en rammelov. Dette følger den måde, man har lovgivet på i flere andre sammenlignelige lande (Nederlandene, Østrig og Belgien), og giver en fleksibilitet ved reguleringen på et lovgivningsmæssigt nyt område, hvor der kan være behov for justeringer inden for de rammer, som loven opstiller. Loven opstiller således de grundlæggende rammer for udøvelse af rumaktiviteter. De mere specifikke krav og procedurer til udfyldelse af rammerne fastsættes ved bekendtgørelse. Lovens bemærkninger beskriver i vidt omfang rammerne for den nærmere udmøntning, og hvad der er intentionen med de enkelte regler. De danske krav vil blive udformet på samme niveau som tilsvarende krav i andre lande.

Der arbejdes sideløbende med behandlingen af lovforslaget på et udkast til bekendtgørelse, som vi forventer at have klar til udstedelse samtidig med lovens ikrafttrædelse. Udkast til bekendtgørelse vil blive sendt i offentlig høring, så alle interessenter kan blive hørt om den nærmere udmøntning.

Flere rumingeniører

GomSpace nævner behovet for at få langt flere uddannede ingeniører med fokus på rumfart. Både regeringen og erhvervslivet i almindelighed vil rigtig gerne have et stigende antal ingeniører, og den vej er der flere og flere unge, der vælger. Fra 2009 til 2015 steg det samlede optag på universiteter og professionshøjskoler omkring 30 pct., men det øgede optag på både civil- og diplomingeniøruddannelserne var ca. 60 pct., dvs. dobbelt så højt.

Er der ønske om flere studieretninger og valgkombinationer med fokus på rumfart, vil det imidlertid være uddannelsesstederne, man som virksomhed eller brancheforening må henvende sig til. Med de gældende regler har institutionerne selv ansvaret for udvikling af nye specialer og studieretninger, og der findes også i dag civilingeniøruddannelser med relevante specialiseringsmuligheder, navnlig på Aalborg Universitet, som GomSpace fra sin grundlæggelse har haft et tæt samarbejde med, og på DTU.

Behov for uafhængig struktur

Det er min opfattelse, at vi med samlingen af en række af de rumrelaterede opgaver hos Uddannelses- og Forskningsministeriet, og med forankringen af opgaverne i Kontoret for rum i Styrelsen for Forskning og Innovation, står styrkede i forhold til at løfte de opgaver, som efterlyses af GomSpace. Vi arbejder nu med en samlet rumstrategi, og der er med den nye struktur blandt andet også øgede muligheder for at indgå yderligere internationale aftaler på området. Regeringen ser derfor ikke et behov for en offentlig organisering af rumområdet, der er mere uafhængig end den måde, vi har organiseret det på nu.

Med venlig hilsen

Ulla Tørnæs